

Uskallusta suuriin ajatuksiin – LIBERin konferenssi rohkaisee paikallisiin innovaatioihin

Marita Ahola

Osallistuin STKS:n edustajana ensimmäistä kertaa LIBERin (Euroopan tieteellisten kirjastojen yhdistys, Association of European Research Libraries) vuotuisen -konferenssiin. 42. LIBERin vuotuinen konferenssi käsitteli tutkimustiedon infrastruktuuria ja kirjastojen roolia tulevaisuudessa. Tapahtuman esitykset kannustivat etsimään uusia ratkaisuja tietotulvaan, hyödyntämään joukkoistamista ja kirjastojen mahdollisuuksia ajatella laajemmin toimintakenttäänsä.

Münchenissä 26.-29.6.2013 järjestetyn 42. konferenssin tapahtumapaikkana oli Kardinal Wendel Haus, Katolische Akademi in Bayern. Paikka oli lähellä hotelliani ja englantilaista puutarhaa.

Olin mukana ensimmäistä kertaa ja aivan uusi maailma avautui minulle, joka normaalisti en ole tutkijapalveluiden kanssa tekemisissä. Juuri siitäkin syystä konferenssiin osallistuminen oli tärkeää: nyt ymmärrän paremmin tieteellisen kirjaston kokonaisuutta ja osaan ajatella palveluiden kehittämistä jonkin verran paremmin myös tutkijänäkökulmasta. Ajatus käyttäjien ottamisesta mukaan kirjaston kehittämiseen sai myös vahvistusta useiden eri puhujien esityksistä.

Esitykset, jotka näin ja kuulin, olivat korkeatasoisia ja kaikissa oli haettu uutta näkökulmaa tai innovaatiota. Myös yhteistyön merkitys tutkijoiden ja kirjaston välillä korostui monessa puheenvuorossa. Esittelen tässä kaksi minua eniten kiinnostanutta esitystä sekä sidosryhmäviestintään keskittyneen workshopin antia.

Ratkaisuja tietotulvaan

Brittiläisen Jan Velteropin (*Academic Concept Knowledge Ltd: AKnowledge, Epsom*) esityksen aiheena oli tieteellisen julkaisemisen tulevaisuus. Julkaisujen määrän huima kasvu on tiedostettu kirjastoissa, mutta emme ehkä tule ajatelleeksi mitä se tarkoittaa tutkijan työssä. Velterop esitti hausalla ja konkreettisella tavalla katsauksen mi-

ten tutkijan on mahdotonta hallita tiedon määrää pysyäkseen ajan tasalla.

Hänen esimerkkinsä olivat lääketieteen alalta. Jos tutkija hakee aineistoa esimerkiksi aiheista ”diagnostic imaging” ”cardiovascular system”, hän saa tulokseksi yli 195 000 viitettynä. Rajatuna esimerkiksi Medlinen ihmisiin liittyvään ja

Ruusupensas konferenssi paikalla

Kuva: Maria Abala

LIBERin kokouksesta

kliinisen tutkimukseen viitteitä on edelleen yli 159 000. Vaikka tutkija lukisi 5 artikkelia tunnissa, 8 tuntia päivässä, 5 päivää viikossa ja 50 viikkoa vuodessa, hän saa vuodessa luettua vain 10 000 artikkelia.

Jos haluaisi olla ekspertti esimerkiksi kaikukardiografiassa, kaikkien olemassa olevien artikkeleiden lukemiseen menisi 11 vuotta 124 päivää. Paitsi, että sillä aikaa olisi julkaistu 82 142 artikkelia lisää, joten aikaakin kuluisi lisää vielä 8 vuotta 78 päivää. Pysyäkseen todella ajan tasalla tutkijan pitäisi lukea 408 049 artikkelia. Aikaa tähän menisi 40 vuotta 295 päivää eli juuri ja juuri ehtisi loppuun ennen eläkeikää.

Nanojulkaisemisesta ja hologrammitekniikasta tukea

Normaalit hakumenetelmät, filtoeroinnit tai valinnat eivät enää riitä tietotulvan hallitsemiseksi ja relevantin aineiston saamiseksi esiin. Ratkaisuksi Velterop tarjosi nanojulkaisuja, joiden avulla tutkijan on helpompi pysyä ajan tasalla. Nanojulkaisuissa yhdistyy monta artikkelia hologrammitekniikalla ja samalla voi syntyä uudenlaista tietoa tai uusia ideoita ja käyttötapoja, joita muuten ei olisi ollut helppo saada esiin.

Velterop ei ole kuitenkaan romuttamassa nykyistä tutkimusmallia tieteen tekemisessä. Hän totesi, etteivät nanojulkaisut voi korvata tieteellistä lukemista ja asioihin syvällistä perehtymistä, mutta ne voivat olla suuntaa antavia yleiskat-

sauksia ja mahdollistavat hyvin hypoteesien luomisen. Haasteena prosessissa on tekniikka: kuinka kirjallisuus konvertoidaan nanojulkaisuiksi.

Velterop on toiminut urallaan merkittävästi tieteellisen julkaisemisen parissa (mm. Elsevier, Academic Press, Nature, Springer) ja on myös vahvasti edistänyt Open Accessia.

Crowdsourcing sisällönkuvailussa

Birte Christensen-Dalsgaard toimii Kööpenhaminan Kuninkaallisessa kirjastossa varajohtajana vastuualueenaan digitaalisten palveluiden kehittäminen. Taustaltaan hän on teoreettisen atomifysiikan tohtori ja toiminut joitakin vuosia tutkijanakin.

Esitöksessään hän kertoi *Danmark set fra luften for Google* -portaalista, joka sisältää kaikkien Tanskan maatilojen ilmakuvat vuodesta 1913. Portaali on vastaus kysymykseen miten Kuninkaallisen kirjaston valtava valokuvakokoelma saadaan hyödynnettyä. Kokoelma käsittää 18 miljoonaa kuvaa, joista monesta on vain vähäistä kuvausta tai tietoa.

Kirjaston resurssien todettiin riittävän helposti massadigitointiin, mutta todettiin riittämättömiksi aineiston kuvailuun, joten oli pakko ottaa käyttöön uudenlainen toimintatapa, jossa käyttäjät tekevät metadatan. Käyttäjiä innostettiin paikallistamaan maatiloja ja jokaisella rekisteröityneellä on oikeus siirtää tai poistaa rakennuksia kartalla. Palvelu osoittautui menestykseksi: heti alussa 4 maatilaa sijoitettiin joka minuutti. Nytemmin vauhti on tasaantunut ja 10-15 maatilaa saa paikkansa joka tunti.

Crowdsourcing-työskentely vaatii uusia taitoja ja uusia menetelmiä; hyvän luettelijan sijasta tarvitaan henkilöitä, jotka pystyvät sitouttamaan ihmisiä tuottamaan materiaalia verkkoon, työskentelemään yhteisössä ja luomaan ei-rahallisia palkkiojärjestelmiä. Keskustelin Birten kanssa excursiolla ja kysyin häneltä mm. miten sisällöntuottajat toimivat ja onko ollut esimerkiksi ongelmia tietojen oikeellisuudessa. Hän totesi, että ihmiset ovat hyvin sitoutuneita tuottamaan oikeaa dataa

Linderhof ja excursiolle osallistujat sateessa.

Kuva: Maria Ahola

Konferenssin illallinen oli keskiviikkona Augustiner Kellerissä.

verkkoon ja yleensä ne, joita tuottaminen kiinnostaa ovat asian kanssa muutenkin tekemisissä eli esimerkiksi työskentelevät museoissa tai arkistoissa tai harrastavat kotiseutuhistoriaa.

Sidosryhmäviestintä kirjastoissa

Tapahtuman yhteydessä osallistuin myös viestintään ja vaikuttamiseen liittyvään seminaariin, jonka teemana tehokas sidosryhmäviestintä. Urban Rybrink Ruotsin Kansalliskirjastosta painotti, että mitatessamme viestintää meidän täytyy tarkastella ”omistamaamme mediaa” eli sitä mitä kirjasto viestii ja myös ”ansaittua mediaa” eli muiden meistä tuottamaa informaatiota. Näiden lisäksi Rybrink erotteli sosiaalisen median mittaamiseen 5 kategoriaa: huomio, kiinnostus, toiminta, hyöty ja uskollisuus.

Baijerilainen *Klaus Ceynowa* kertoi, kuinka innovatiivinen lähestymistapa voi auttaa sidosryhmien tavoittamisessa. Sen perustana on tunnistaa oman kirjaston ainutlaatuisuus ja toiminnan vahvuudet. Missä asioissa juuri oma kirjasto on paras? Ceynowa kannusti myös näkemään kirjaston laajemmin. Ei kannata esimerkiksi välttämättä määritellä itseään kirjastoksi vaan kulttuurilaitokseksi. Ehkä ei kannata rajata toimintaansa informaatiopalveluksi, vaan hahmottaa kirjastoa digitaalisen ympäristön muutosagenttina.

Alustuksista viimeisen piti LIBERin viestintähenkilö *Friedel Grant*, joka esitteli LIBERin viestintästrategian. Strategian keskeisenä tavoitteena oli auttaa prioriteettien ja linjausten luomisessa ja varmistaa seuran viestinnän johdonmu-

Kuva: Maria Ahola

Oberammegraussa esitetään joka 10. vuosi kärsimysnäytelmä. Perinne alkoi 1633 kyläläisten säästyttyä rutolta.

kaisuus. Viestintästrategian tavoitteena oli myös vastata viestinnän resurssikysymyksiin ja määrittellä kenet halutaan tavoittaa ja millaisella viestillä. Strategiasta ei kuitenkaan haluttu liian jäykkää, kiveen hakattua järjestelmää, vaan toimintoja voitiin hahmottaa sykleinä. Strategia vaatii myös implementointia, evaluointia ja säätämistä maksimaalisen vaikutuksen saavuttamiseksi

Mieleenpainuva oli myös *Aubery Escanden* (The European Library) esitys, joka kertoi *The Library of the Month* -kampanjasta, joka on toteutettavissa matalin kustannuksin.

Lopuksi keskustelimme ryhmissä viestintästrategiasta. Omassa ryhmässäni toivoimme LIBERiltä enemmän näkyvyyttä kirjastoihin päin ja tiiviitä ja selkeitä tiedotteita ilmastavasti esitettyinä. Ehdotimme myös markkinointikampanjaa kirjastoihin, jotka eivät vielä ole LIBER-jäseniä.

LIBER-jäsenten yhtiökokous

Osallistuin LIBERin kokoukseen STKS:n edustajana. Kokouksessa kuulumme lyhyet esitykset seuran toiminta- ja talouskertomuksista sekä Julien Rochen pitämän esityksen seuran strategiasta. LIBERin strategian keskeinen osa on johtajakoulutus, jonka tehtävänä on luoda LIBER-brändiä. Kokoukseen kuului myös äänestys uusista johtokunnan jäsenistä.

Sosiaaliseen ohjelmaan kuului yhteisiä illallisia ja kiertoajelu Alpeilla. Konferenssin illallisella Augustiner Kellerissä kuulumme myös baijerilaista musiikkia, näimme nahkahousuisten miesten tanssivan, tunsimme nahkaruoskan viuhuvan päämme yläpuolella korvia vihlovasti, mutta ennen kaikkea tutustuimme uusiin ihmisiin ja nautimme hyvästä seurasta.

Konferenssipaikka oli erittäin viihtyisä ja järjestelyt toimivat hyvin. Pienissä saleissa tosin oli vähän ahdasta, kun kiinnostuneita kuulijoita olisi ollut enemmän kuin istumapaikkoja. Ruuhkaa

oli myös langattomassa verkossa: osallistujia oli 400, mutta verkkoon pääsi kerrallaan vain 200.

Lounas oli mahdollista nauttia puutarhassa verkostoituen kylmästä ja sateesta huolimatta. Alkuviikon lämmin, kostea ilma muuttui loppuviihköstä kylmäksi sekä märäksi ja valitettavasti sain kovan flunssan, joten menetin sekä torstain vastaanoton että perjantain esitykset.

Mietteitä konferenssista

LIBER-yhteisöön oli helppo päästä mukaan: tänne oltiin todella myös tultu tapaamaan kollegoita ja verkostoitumaan. Antoisan konferenssin jälkeen pää on aina täynnä uusia ideoita ja ajatuksia. Jatkossa tutkijoille suunnatut palvelut on kirjaston yksi tärkeimmistä kriittisistä menestystekijöistä ja näin on myös Tritoniassa – voisiko meillä esimerkiksi olla uudenlainen konsepti tähän? 📖

Linkejä tapahtumaan

Christensen-Dalsgaardin, Birte (2013), Crowdsourcing – Denmark seen from the air
http://www.liber2013.de/fileadmin/inhalte_redakteure/Christensen_crowdsourcing.pdf

Velterop, Jan (2013), The Future of the Science Publishing Ego-System
<http://www.liber2013.de/index.php?id=38> .

LIBER 42nd Annual Conference. 26-29 June 2013. Munich, Germany. Papers
<http://www.liber2013.de/index.php?id=42>

Haastatteluja konferenssin 1. päiväältä: Delegate of the day (Marita Ahola)
<https://www.facebook.com/photo.php?v=10151737597619414&set=vb.136752063184618&type=2&theater>

Tietoa kirjoittajasta

Marita Ahola, palvelupäällikkö
Tritonia-kirjasto, Vaasa
Email. Marita.ahola@tritonia.fi